

Інформаційні джерела:

1. Рудь М.М. Податкові інструменти в регулюванні розвитку економіки. Науковий вісник УжНУ. 2017. №14. С. 210-212.
2. Коляда Т.А., Ковалюк А.В. Сутність та забезпечення податкових інструментів у забезпеченні стабілізації національної економіки. Зб. наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2018 №2. С.135-153.
3. Бабін І.І., Дьомін О.В. Принципи податкового права в умовах кодифікації: від декларування до практичного використання. Науковий вісник Чернігівського університету. 2018. № 604. С. 74–80.
4. Борейко В.І. Державне регулювання соціально-економічного розвитку: теорія, методологія, проблеми: монографія. – Рівне: НУВГП, 2017. 379 с.
5. Tomashuk I.V. (2017) Problems and prospects of management development of rural territories. Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3 (2017), No. 5 December, pp. 214-220

ФІСКАЛЬНА СВОБОДА ЯК ІНДИКАТОР ВИЗНАЧЕННЯ ІНДЕКСУ ЕКОНОМІЧНОЇ СВОБОДИ

Мединська Т. В., канд. екон. наук, доц.

Оберван Т. Р., здоб. вищ. осв.,

Львівський торговельно-економічний університет

В наш час, розвиток податкових систем країн – податкових конкурентів відбувається у напрямку їх зближення, у цьому аспекті важливим є аналіз сучасних тенденцій функціонування та результатів реформування податкових систем з метою ідентифікації спільних рис та специфічних відмінностей, врахування яких є необхідним при здійсненні реформ вітчизняної податкової системи у напрямку підвищення її податкової конкурентоспроможності.

Україна була і залишається країною з «невільною економікою» – згідно Індексу економічної свободи Україна відноситься до категорії «країни із в основному невільною економікою», займаючи останні місця у цих та інших рейтингах економічної свободи. Основна причина – завеликий обсяг і різноманітність форм державного втручання у всі сфери життя (зокрема і у фіскальну сферу). Фіскальна (податкова) свобода є одним із індикаторів у визначенні Індексу економічної свободи країни.

Індекс економічної свободи – показник, котрий щорічно розраховується Wall Street Journal [1] і Heritage Foundation [2] для більшості країн світу починаючи з 1995 року. Wall Street Journal і

Heritage Foundation щорічно розраховують Індекс економічної свободи для більшості країн світу. Цей показник дозволяє оцінити економічну свободу країни, на основі розрахунку 10-ти показників свободи економіки, які оцінюються за шкалою від 0 до 100, причому, показник 100 відповідає максимальній свободі: свобода бізнесу, свобода торгівлі, податкова свобода, державні витрати, грошова свобода, свобода інвестицій, фінансова свобода, захист прав власності, свобода від корупції, свобода трудових стосунків [3].

Україна за підсумками 2019 року піднялася на 13 позицій і посіла 134-е місце зі 180-ти в Індексі економічної свободи, складеному Heritage Foundation [2]. При цьому Україна входить в категорію країн "в основному невільні" і займає останнє 45-е місце в європейському регіоні. Її загальний бал (54,9) значно нижче регіональних і світових середніх, відзначають укладачі рейтингу. Найнижчі бали країна отримала за показниками: свобода інвестиційної та фінансової діяльності (категорія – відкриті ринки), найвищі – фіскальне здоров'я і податковий тягар (табл. 1).

Таблиця 1 – Показники економічної свободи України за 2008-2020 рр.

Рік	Загалом	Свобода бізнесу	Свобода торгівлі	Податкова свобода	Державні витрати	Грошова свобода	Свобода інвестицій	Фінансова свобода	Захист прав власності	Свобода від корупції	Свобода трудових стосунків
2020	54.9	61.3	81.2	81.1	47.2	63.0	35.0	30.0	47.5	37.9	48.3
2019	52.3	66.1	75.0	81.8	46.9	58.6	35.0	30.0	43.9	29.6	46.7
2018	51.9	62.7	81.1	80.2	45,0	60.1	35.0	30.0	41,0	29,0	52.8

Джерело: складено на основі [1, 2]

Фіскальна (податкова) свобода визначається рівнем податкового тягаря встановленого в країні, та базується на показниках податкового навантаження від прямого оподаткування особистих доходів та прибутків корпорацій і залежить від загального обсягу податкових надходжень у відсотках до ВВП. Індекс податкової свободи досить високий у Фінляндії, Ірландії і Великобританії, найнижчий в Швеції, Бельгії і Франції. Данія і Швеція демонструють високе значення індикатора свободи від корупції, а найбільший його приріст спостерігався у Австрії і Греції.

Серед чинників, які гальмують підняття України в рейтингу, називаються нестабільність податкового законодавства, надмірна

кількість нормативних актів та листів ДПС, що перешкоджають збільшенню інвестицій та простоти сплати податків. З позитивних починань уряду згадуються повернення кримінальної відповідальності за незаконне ухилення від сплати податків і зборів, зокрема в економіці України 2013 року почався крутий занепад, з якого країна вибралася 2018 року. Саме тоді, за даними рейтингу, економіка України вийшла з найгіршої категорії «пригнічених» і відтоді вже три роки лишається серед «переважно не вільних» за рівнем економічних свобод.

Інформаційні джерела:

1. Wall Street Journal [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.wsj.com/>.
2. Heritage Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.heritage.org/>.
3. Показники економічної свободи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: СУТЬ, ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ В СУЧАСНІЙ ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Проказюк М. Ю., здоб. вищ. осв.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Т.Я. Андрейків**
Львівський торговельно-економічний університет

В Україні податок на прибуток підприємств має вагомий фінансовий значення, а також широкі можливості для регулювання та стимулювання підприємницької діяльності. Держава за допомогою цього податку може здійснювати стимулюючий вплив на розвиток окремих галузей або регіонів, на виробництво пріоритетних робіт послуг та товарів, на розвиток конкурентних відносин та пошук інноваційної й інвестиційної діяльності тощо. Податок на прибуток завжди вважався головним фінансовим податком будь-якої країни.

Сьогодні податок на прибуток підприємств – один із найважливіших із групи прямих податків у податковій системі України. Цей податок має двозначний характер: з одного боку, він, як частина податкової системи, виступає специфічною формою виробничих відносин, у чому складається його суспільний зміст і з іншого боку, є